

Обраћање високог представника на Округлом столу о економији

Даме и господо,

округли сто о економији бави се питањима као што су праксе и методе управљања, услови за инвестирање, те утицај и интервенције влада. Управо је ова веома усмјерена и фокусирана пословна перспектива оно што овај разговор чини тако иновативним – јер, кључно питање које ви требате размотрити је да ли предузећа могу успјешно пословати у Босни и Херцеговини.

Кратак одговор на то питање је – да, могу.

Босанско-херцеговачке власти у сарадњи са својим партнерима у међународној заједници тренутно раде на побољшавању и сређивању пословног окружења које ће предузећима омогућити да успјешно послују у овој земљи. То је кључни фактор за отварање нових радних мјеста, те кључ за успјешно вођење процеса транзиције Босне и Херцеговине у економску стабилност.

Можда бих требао напоменути да вам се обраћам у тренутку када су сви наши напори усмјерени на покушаје да убиједимо босанско-херцеговачке политичаре да признају исправност прагматичног компромиса у реформи сектора одбране. У области економије свједоци смо појаве новог прагматизма – што је још важније, ради се о новом прагматизму који већ показује осјетне резултате и користи за грађане ове земље. Заиста би била трагедија када бисмо посрнули у нашим напорима да осигурамо стварну и успјешну реформу војних снага, која ће БиХ одвести на прави пут ка чланству у НАТО-у – јер би таква ситуација извазвала бројна питања у вези са способношћу бх. политичара да постигну стабилан консензус и о другим реформама, укључујући економске реформе. Међутим, као што сам већ рекао, у сектору економије су стварне реформе у великој мјери већ остварене, те се велики број значајних реформи сада

налази у парламентарном и административном систему.

Прелазак на систем економске одрживости се не може купити међународном помоћи, и свакако се не може остварити наредбама стране владе.

Како би се ослободила и активирала предузетничка динамика која, сигуран сам, постоји у Босни и Херцеговини, морамо створити модеран административни и правни оквир у којем ће компаније моћи успјешно пословати.

Ово јесте изузетно тежак и темељан посао, што не значи да се мора одвијати исувише споро.

Свједоци смо да је дошло до убрзања процеса економских реформи. И како процес узима маха, битно је такође нагласити да се њиме остварују јасни и договорени стратешки циљеви.

Прије избора који су одржани прошлог октобра, најзначајније странке су јавно подржале програм Посао и правда, у којем су наведени кључни закони који су неопходни како би се обновила економија, а овој земљи дали институционални механизми потребни за поштивање владавине закона.

У априлу ове године, представници домаћих влада су се састали са представницима главних међународних организација на Бјелашници, надомак Сарајева, и из поменутог програма издвојили краткорочни план реформи, усмјерен на сљедеће области:

- Уређивање пословног окружења
- 2. поновно покретање процеса приватизације и
- 3. унапређење извоза.

На Мраковици су представници домаћих власти у јуну ове године припремили акциони план са 131 ставком, којим су ове опште обавезе добиле законску и регулаторну суштину.

Акциони план са Мраковице треба имплементирати до прољећа наредне године. Оваква краткорочна перспектива за спровођење плана, чији успјех ће се највјероватније мјерити мјесецима а не годинама, илуструје колико је неопходно да грађани осјете користи ових реформи, јер се они још увијек суочавају са проблемом велике незапослености и широко распрострањеног сиромаштва.

Поред тога, ту је наравно и процес Стабилизације и придруживања Европској унији, током којег ће БиХ, у неколико наредних година, ускладити своје законе са *аљуис цоммунитаире*.

Овај план је допуњен и импресивним плановима за измјену закона, назначеним у средњорочној Развојној стратегији.

Ови планови и програми се не натјечу међусобно; они се допуњују; они чине једну свеукупну економску стратегију која је добила снажну подршку кроз домаћи политички консензус и подршку партнера БиХ у међународној заједници.

Потребно је нагласити да су и снага коју је реформа развила, али и сама њена суштина, у великој мјери домаћи производ:

Акциони план са Мраковице је у највећем дијелу документ произведен у БиХ.

Припремили су га лидери из БиХ.

План ће имплементирати власти БиХ.

Предности плана и његове користи припадају грађанима БиХ.

Дакле, имамо план за напредак који ужива политичку подршку, али и подршку јавности. Ја много времена проводим покушавајући да охрабрим, убиједим или наговорим представнике власти да убрзају темпо имплементације реформи.

Све је мање несугласица о томе *шта* треба учинити; највише неслагања обично се јавља око питања *како брзо* можемо нешто остварити.

До сада су резултати веома охрабрујући.

У августу је Комисија за политику индиректног опорезивања, у чијем саставу су радили премијери и министри финансија са државног и ентитетских нивоа, усагласила нацрт закона којим се успоставља јединствена царинска служба у БиХ и систем ПДВ-а у цијелој земљи, који би, очекујемо, требао бити уведен до почетка 2006. године.

Нацрт закона ће ускоро бити разматран у парламенту и треба бити усвојен прије краја године.

Нацрт закона ће омогућити да Босна и Херцеговина има кохерентан и ефикасан фискалан систем, способан да нормализира њене јавне финансије.

Ентитети и кантоналне власти су у задњих неколико мјесеци постигле знатан успјех у балансирању својих трошкова са приходима. Ово је омогућено успјешним смањењем броја припадника војске и побољшаним нивоом прикупљања прихода.

Истовремено, Босна и Херцеговина је наставила да ужива благодети стабилне валуте и практично непостојеће инфлације.

Ова је земља учинила велики посао да побољша своје шансе. Тешко је овдје препознати бомбама разрушену земљу која је остала након сукоба од 1992. до 1995. године. Уствари, ситуација овдје се суштински промијенила у задње двије или три године.

Ове промјене су, вјерујем, одражене у новом политичком прагматизму. Консензус који је постигнут по питању пореске политике, на примјер, се сада може проширити и на друга подручја економског управљања.

Ово се, за заузврат, одражава на нову спремност да се економским изазовима позабави на озбиљан начин.

Општинске администрације које су раније биле презаузете сталним политичким унутрашњим борбама се коначно почињу

усредсређивати на очајничку потребу да привуку улагања, отворе радна мјеста и позабаве се широко распрострањеним сиромаштвом.

Практична политика почиње замјенивати неплодно идеолошко неслагање као исход јавне дебате.

Али, за танго је потребно двоје.

Босна и Херцеговина се промијенила; пошто се она промијенила, вјерујем да је заслужила да јој инвеститори поново укажу пажњу.

Неће вам се све свидјети. Још много тога треба учинити.

Али могу рећи са повјерењем да Босна и Херцеговина оправдава веома детаљно и обимно истраживање. Постоје могућности за улагања које су резултат посебне фазе транзиције у којој је тренутно ова земља.

Трошкови радне снаге, трошкови закупа и порези остају изузетно конкурентни; инфраструктура се побољшава из мјесеца у мјесец; а власти, од државног нивоа до општинског, почињу да размишљају о потребама будућих привредних предузећа.

Ово представља плодно тло за економски успјех. Босна и Херцеговина је, без поговора, отворена за посао.

Ове године смо свједоци изузетног исказивања новог прагматизма путем иницијативе Булдожер.

Ја сам крајем 2002. године сугерисао да требамо узети један булдожер и одгурнути у страну сву непотребну бирократију која отежава, умјесто да олакшава, вођење послова у овој земљи. Бх. привредници су прихватили ову идеју и наставили радити на њој.

Резултат је запањив чак и највеће цинике.

Булдожер комисија је, у кратком временском року и са великим успјехом испитала стотине препорука привредника који су

сугерисали начине на које закони и и прописи могу бити промијењени да олакшају обављање посла. Ове идеје су сведене на 50 приједлога реформи. Морам нагласити да ниједан од 50 приједлога не смањује права радника нити угрожава здравствене или сигурносне прописе и да сви испуњавају европске стандарде.

Ови циљани приједлози реформи су представљени трима владама, а потом разматрани и усвојени на државним и ентитетским парламентима.

Резултат: 50 реформи за 180 дана – по једна реформа свака четири дана.

Булдожер је био пројекат 'Произведен-у-БиХ', пројекат који може бити копиран у земљама у развоју и земљама у транзицији а и, што се тога тиче, у развијеним земљама, такође.

Сада смо окупирани другом Булдожер кампањом, и очекујемо да она осигура још 50 реформи прије краја године.

Оно што сам описао је земља која почиње да прави заокрет.

Реформа почиње да постиже успјех у Босни и Херцеговини. Биће бржа ако будемо могли повећати прилив међународних улагања. Постоје веома озбиљни комерцијални разлози да се то и оствари.

Као што сам рекао на почетку, кључна ствар је да ли предузећа могу профитабилно пословати у Босни и Херцеговини.

А недвосмислен одговор је да